

DKK-001-011406 Seat No. _____

M. A. (Sem. IV) (CBCS) Examination

May / June – 2015

ECT - 06 : Economics

(Prob. & Policies of Labour in India)

Faculty Code : 001

Subject Code : 011406

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

- 1 નીચેનામાંથી કોઈ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર લખો. 14
- (1) ભારતમાં બેકારીનાં કારણો સમજાવો.
- (2) ઔદ્યોગિક સંબંધોનું મહત્ત્વ સમજાવો.
- (3) શ્રમ સંઘના કાર્યો જણાવો.
- 2 (અ) નીચેનામાંથી કોઈ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર લખો. 10
- (1) બીજા રાષ્ટ્રીય શ્રમપંચની ભલામણો સમજાવો.
- (2) રોજગાર અને વિકાસ વચ્ચેનો સંબંધ સમજાવો.
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર લખો. 10
- (1) ઔદ્યોગિક ઝઘડાનાં કારણો સમજાવો.
- (2) આર્થિક સુધારાઓ અને શ્રમપ્રશ્નો અંગે નોંધ લખો.
- 3 (અ) નીચેનામાંથી કોઈ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. 10
- (1) કામદાર વળતર ધારા અંગે નોંધ લખો.
- (2) મેટરનીટી બેનીફીટ અંગે નોંધ લખો.
- (3) શ્રમ સંઘનું માળખું સમજાવો.
- (4) માળખાગત બેરોજગારી અને મોસમી બેકારીના પ્યાલો સમજાવો.

- (બ) નીચેનામાંથી કોઈ બે પ્રશ્નોનાં ઉત્તર લખો. 10
- (1) ભારતમાં બેકારીના માપદંડો સમજાવો.
  - (2) હડતાળના પ્રકારો જણાવો.
  - (3) શ્રમ સંઘને મજબુત બનાવવાનાં પગલાં સમજાવો.
  - (4) સામાજિક મદદ અને સામાજિક વીમાના ખ્યાલો સમજાવો.
- 4 નીચેના પ્રશ્નોના એક બે વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. 06
- (1) તાળાબંધી નો અર્થ શું છે?
  - (2) 'દીનબંધુ' સામાયિક કોણે શરૂ કર્યું હતું?
  - (3) NSSOનું પુરૂ નામ લખો.
  - (4) રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગાર બાહેધરી યોજના ક્યારે શરૂ થઈ હતી?
  - (5) ચેક ઓફ એટલે શું?
  - (6) બાળમજૂરી પ્રતિબંધ અને નિયંત્રણ ધારો ક્યારે ઘડવામાં આવ્યો હતો?
- 5 નીચેનામાંથી કોઈ પણ દસ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. 10
- (1) ભારતમાં બેકારી અંગેના અંદાજો સાથે ..... જોડાયેલ છે.
    - (A) એન.એસ.એસ.ઓ
    - (B) રોજગાર વિનિમય કેન્દ્રો
    - (C) શ્રમ પંચ
    - (D) આમાંથી એક પણ નહીં
  - (2) પ્રચ્છન્ન બેકારની સીમાંત ઉત્પાદકતા કેટલી હોય છે?

(A) શૂન્ય	(B) એક
(C) એક કરતા વધારે	(D) આમાંથી કોઈ નહીં.
  - (3) ભારતમાં રાષ્ટ્રીય પેન્શન યોજના ક્યારથી અમલમાં છે?

(A) 1 એપ્રિલ 2006	(B) 1 એપ્રિલ 2004
(C) 1 એપ્રિલ 2005	(D) 1 જાન્યુઆરી 2004

- (4) હિંદ મજદૂર સભાની સ્થાપના ક્યારે થઈ હતી?
- (A) 1945 (B) 1958
(C) 1948 (D) આમાંથી એક પણ નહી
- (5) ભારતમાં સમાન વેતન ધારા માટે નીચેનામાંથી કયું સાચું છે?
- (A) 1948 (B) 1976
(C) 1945 (D) 1949
- (6) ફેક્ટરી એક્ટ, 1948 અનુસાર ..... પુખ્ત કહેવાય છે.
- (A) જેણે 18 વર્ષ પૂર્ણ કર્યા હોય
(B) જેઓ 18 વર્ષ કરતા નાના હોય
(C) જેઓ 14 વર્ષ કરતા મોટા હોય
(D) જેઓ 15 વર્ષ કરતા મોટા હોય
- (7) વડાપ્રધાન રોજગાર યોજના ક્યારે શરૂ થઈ હતી?
- (A) 1985 (B) 2011
(C) 2001 (D) 1993
- (8) નીચેનામાંથી કયા લાભો ભારતમાં સામાજિક સલામતીની યોજનાઓ હેઠળ આવરી લેવામાં આવે છે?
- (A) નિવૃત્તિના લાભો (B) વળતરના લાભો
(C) દાકતરી લાભો (D) આ બધા જ
- (9) બીજા રાષ્ટ્રીય શ્રમ પંચનો અહેવાલ ક્યારે રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો?
- (A) 1999 (B) 2002
(C) 1998 (D) 2001
- (10) આંતરરાષ્ટ્રીય મજૂર સંગઠનનું વડું મથક કયા આવેલ છે?
- (A) જીનીવા (B) અમેરીકા
(C) ફ્રાંસ (D) ઈટાલી

(11) ભારતીય બંધારણની કઈ કલમ 14 વર્ષ કરતા નાની ઉંમરના બાળકોને ફેક્ટરીમાં અથવા ખાણોમાં કે કોઈપણ જોખમી રોજગારમાં કામ પર પ્રતિબંધ દર્શાવે છે, ...

(A) 21

(B) 24

(C) 39

(D) આમાંથી કોઈ નહીં

(12) કર્મચારી ભવિષ્ય નિધિ પર વર્ષ 2013-14 માટે કેટલા ટકા વ્યાજ જાહેર થયું છે?

(A) 8%

(B) 8.5%

(C) 8.75%

(D) 8.25%

ENGLISH VERSION

1 Write any one of the following : 14

- (1) Explain the causes of unemployment in India.
- (2) Explain the significance of the Industrial Relations.
- (3) Mention the functions of Labour Union.

2 (a) Write any one of the following : 10

- (1) Explain the recommendations of the 2nd National Commission on Labour/
- (2) Explain the relationship between Employment and Poverty.

(b) Write any one of the following : 10

- (1) Explain the causes of Industrial Disputes.
- (2) Write a note on economic reforms and Labour problems.

3 (a) Write any two of the following : 10

- (1) Write a note on workman compensation Act.
- (2) Write a note on Maternity Benefit Act.
- (3) Explain the Structure of Labour Union.
- (4) Explain the concepts of Structural and seasonal unemployment.

- (b) Write any two of the following : 10
- (1) Explain the measures of Unemployment in India.
  - (2) State the types of Strike
  - (3) Explain the masscurs for making strong Labour Union in India.
  - (4) Explain the concepts of social assistance and social security.
- 4 Write answer in one or two line : 6
- (1) What is meaning of Lockout ?
  - (2) Who introduced “Dinbandhu” magazine ?
  - (3) Write a full form of NSSO.
  - (4) When was started National Rural Employment Guarantee Scheme ?
  - (5) What is meaning of ‘Check-off’ ?
  - (6) When was enacted Child Labour prohibition and regulation act ?
- 5 Write any 10 MCQs 10
- (1) Whom is the following is associated with Estimate of Unemployment in India ?
    - (A) NSSO
    - (B) Employment Exchange Centre
    - (C) Labour Commission
    - (D) None of these
  - (2) What is Marginal Productivity of disguised unemployed ?

(A) Zero	(B) One
(C) More than one	(D) None of these
  - (3) When was effected National pension scheme in India ?

(A) 1 st April 2006	(B) 1 st April 2004
(C) 1 st April 2005	(D) 1 st January 2004

- (4) When was established Hind Majdoor Sabha ?
(A) 1945 (B) 1958
(C) 1948 (D) None of these
- (5) Which of the following is true for equal remuneration act in India ?
(A) 1948 (B) 1976
(C) 1945 (D) None of these
- (6) Who is an adult as per Factories Act, 1948 ?
(A) Who has completed 18 years
(B) Who is less than 18 years
(C) Who has more than 14 years
(D) Who has more than 15 years
- (7) Prime Minister's Rozgar Yojana started in year _____
(A) 1985 (B) 2011
(C) 2001 (D) 1993
- (8) Which of the following benefits are covered under the Scheme of Social Security in India ?
(A) Retirement benefits
(B) Compensations benefits
(C) Medical benefits
(D) All of these
- (9) The report of 2nd National Commission on Labour was submitted in _____.
(A) 1999 (B) 2002
(C) 1998 (D) 2001
- (10) Where is located the headquarter of International Labour Organization ?
(A) Geneva (B) America
(C) France (D) Italy

(11) Article _____ of the Indian Constitution indicates that no child below the age fourteen years shall be employed in work in any factory or mine or engaged in any other hazardous employment ?

(A) 21

(B) 24

(C) 39

(D) None of these

(12) How many percentage of interest declare on Employee Provident Fund for the year 2013-14 ?

(A) 8%

(B) 8.5%

(C) 8.75%

(D) 8.25%
